

Caroline van Hannover of de botsing van het recht op privacy en het recht op vrijheid van meningsuiting

Dat de twee grondrechten waarvan ik hierboven gewaag nogal eens 'botsen' en dat het dan niet eenvoudig is uit te maken wie met de 'overwinning' moet gaan strijken, is bekend. Nog moeilijker – maar tevens gevaarlijk – is het over de verhouding tussen die twee algemene regels op te stellen. Wie de rechtspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens enigszins heeft bijgehouden weet dat dit hof, om het voorzichtig te zeggen, nogal eens de suprematie toekent aan het grondrecht van vrijheid van meningsuiting in gevallen waarin de nationale rechters daarvoor in het geheel niet voelen. De Antwerpse rechters die tot op het bot gekwetst waren door publicaties in een periodiek waarin zij voor partijdige racisten werden uitgemaakt en die met genoegen zagen dat hun vaderlandse collega's het dagblad en zijn redacteuren zwaar afstrafden, kregen tot hun verbijstering van de rechters in Straatsburg te horen, dat deze publicaties binnen het bereik van de vrijheid van meningsuiting vielen.

Prinses Caroline van Monaco, oudste dochter van wijlen vorst Rainier III van Monaco en zijn ook overleden echtgenote Grace Kelly, heet nu, zoals ik lees, Caroline van Hannover. Zij heeft, evenals haar zus, meer dan andere royalty figuren lange tijd in de 'belangstelling' gestaan van een bepaald soort pers. Daartoe gaf zij, als ik het mij goed herinner, vroeger ook wel eens aanleiding, maar sinds, laten we zeggen 1990, is zij haar wilde haren kennelijk kwijt geraakt.

Vanaf die tijd is zij ook aan het procederen tegen de paparazzi, die haar met hun foto toestellen zijn blijven achtervolgen. In Duitsland leverden de drie processen die zij aanspande echter geen positief resultaat voor haar op. Het Duitse Constitutionele Hof besliste, na vastgesteld te hebben dat het publiek grote behoefde heeft aan foto's van beroemdheden, dat dit publiek er recht op heeft te weten hoe die zich – ook in hun particuliere leven - gedragen. Toestemming van particuliere foto's zou daarom niet vereist zijn. Op een van die foto's struikelt Caroline in badpak bij een bezoek aan een beach club in Monte Carlo, haar vaderland.

Het Hof te Straatsburg komt tot een heel andere beslissing dan de Duitse rechters. Bij een botsing tussen de beide grondrechten stelt het hof opnieuw voorop het bijzonder belang van de vrijheid van meningsuiting, echter met name wanneer het gaat om de verspreiding van (voor de overheid onwelgevallige) ideeën, waarvan hier duidelijk geen sprake is. Bij de afweging - het vinden van de juiste balans - is van doorslaggevend betekenis de mate waarin “de gepubliceerde foto's en artikelen een bijdrage kunnen leveren aan een debat van algemeen belang.” Als dat niet het geval is, treedt de pers immers niet op als “publieke waakhond”. Het recht om te worden geïnformeerd is in dit geval niet aan de orde, aldus het hof, maar alleen de bevrediging van de “nieuwsgierigheid van sommige lezers.” Dat behoefte aan informatie en nieuwsgierigheid vrijwel in hetzelfde vlak liggen, schijnt het hof niet te hebben overdacht. Dat is mijns inziens het zwakke punt in dit arrest. Maar overigens is 24 juni 2004 (NJ 2004 afl. 36 nr, 42) een zwarte dag ‘voor de roddelpers’ die zich zelden of nooit zal kunnen beroepen op diensten verleend aan het algemeen belang en aan het daarover gevoerd debat als zij tegen de zin of in ieder geval zonder expliciete of impliciete toestemming van de betrokkene, haar publiek het soort foto's voorschotelt als waarvan hier sprake is. Unaniem, zij het met twee *concurring* opinions, stelt het hof vast dat artikel 8 van het EVRM, het recht op privacy, is geschonden.

Dit artikel is eerder verschenen in het boek “DE BINNENKANT VAN HET RECHT van buitenaf gezien”
SDU 2006.